

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: martin.durdovic@soc.cas.cz

Názor na Akademii věd České republiky a její financování

Technické parametry

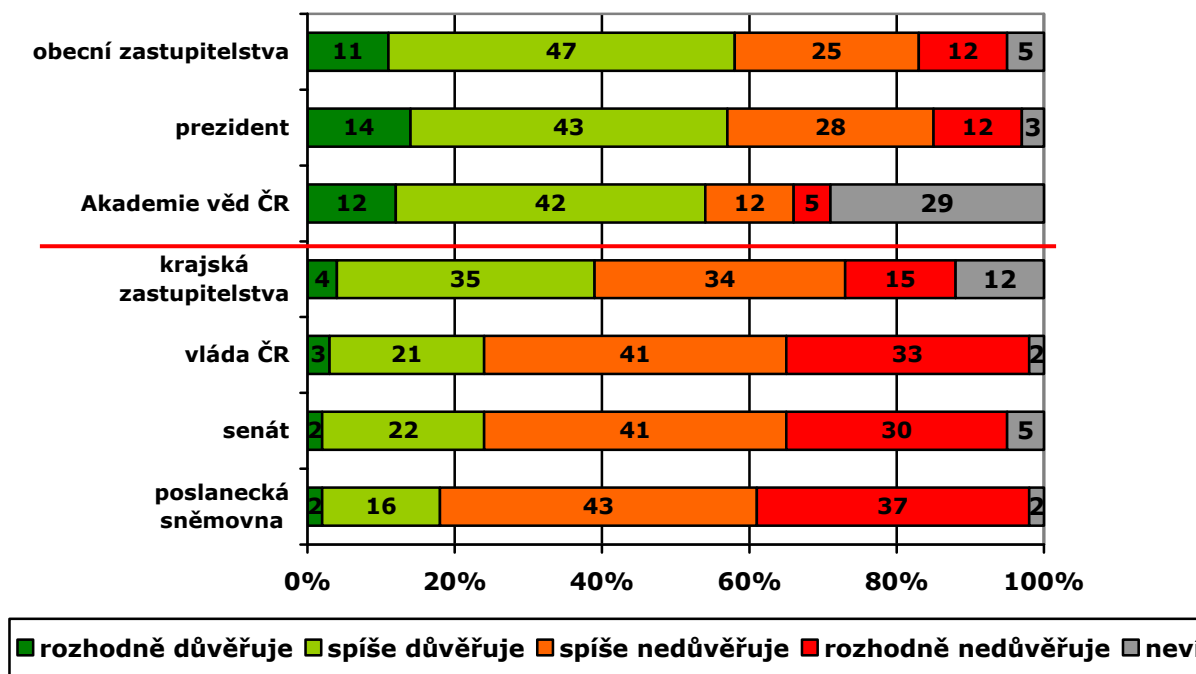
<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v12-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>9. – 16. 1. 2012</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1090</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PI.1m, OR.202, OR.203, OR.205, OR.206, OR 214</i>
<i>Počet respondentů s volebním právem:</i>	<i>1037</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>29. února 2012</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Martin Durdovič</i>

Ve svém lednovém šetření CVVM položilo otázky týkající se hodnocení činnosti Akademie věd České republiky. Zjišťována byla důvěra v tuto instituci, představa veřejnosti o náplni její práce, názor na užitečnost Akademie věd i na kvalitu vědecké činnosti, která se zde realizuje, a to jak v měřítku české, tak celosvětové úrovně vědy. Zajímá nás rovněž názor veřejnosti na financování této instituce ze státního rozpočtu.

U sledovaných otázek je možné data z aktuálního šetření srovnávat s výsledky průzkumu z roku 2009. V té době probíhaly intenzivní debaty o snižování rozpočtu AV ČR, které byly široce mediálně prezentovány. To se promítlo i do zájmu občanů o danou problematiku. Jelikož v současné době takováto veřejná debata neprobí-

há, došlo v letošním měření ke zvýšení četnosti odpovědí „neví“. Lidé se dnes necítí tak kompetentní se k otázkám týkajícím se AV ČR vyjadřovat. Tato skutečnost v grafickém znázornění výsledků z obou let způsobuje některé posuny a opticky výraznější rozdíly mezi podíly jednotlivých variant odpovědí, ačkoli základní struktura rozložení názorů se nijak výrazně nezměnila.

Graf 1: Důvěra v AV ČR a ve vybrané politické instituce (v %)¹

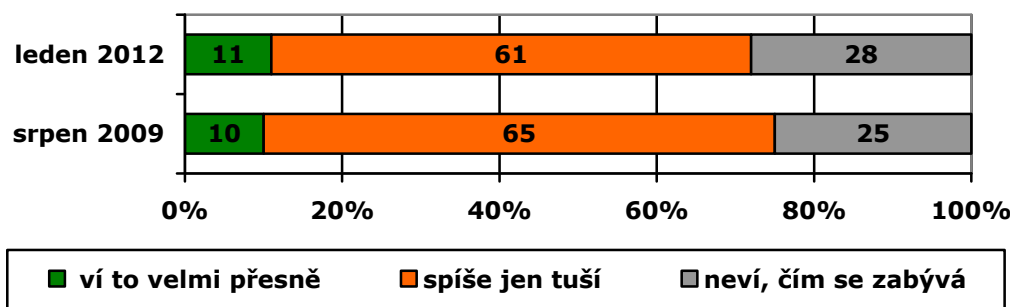

Graf 1 prezentuje srovnání důvěry v AV ČR a v některé hlavní politické instituce, které jsme vybrali do našeho průzkumu. Jak je zřejmé, z hlediska celkové důvěry (tj. součet odpovědí rozhodně a spíše důvěřuje) se AV ČR (54 %) těší bezmála stejné důvěře jako prezidentský úřad (57 %) nebo obecní zastupitelstva (58 %). Pouze tyto tři instituce mají nadpoloviční důvěru obyvatelstva.

Instituci Akademie důvěřuje celkem více jak polovina populace (54 %), přibližně jedna šestina (17 %) k ní důvěru nemá, zbývajících 29 % dotázaných zvolilo odpověď „neví“. Větší podíl vyjádření důvěry na úrovni „spíše“ signalizuje, že AV ČR sice obecně má dobrou pověst, avšak těch, kdo se cítí být kompetentní ke kategorickému vyslovení důvěry, je pouze menšina. Skupina nedůvěřivých je na druhou stranu ve srovnání s jinými institucemi velmi malá. Analýza respondentů, kteří nemají názor, ukazuje, že jsou zde statisticky významně častěji zastoupeni lidé s nižším než vysokoškolským vzděláním a se špatnou životní úrovní domácnosti, o něco častěji tu nacházíme také obyvatele vesnic.

Z hlediska sociodemografických charakteristik mají k AV ČR statisticky významně častěji důvěru lidé s vysokoškolským vzděláním a lidé deklarující dobrou životní úroveň své domácnosti, u lidí uvádějících nižší vzdělání (základní nebo středoškolské bez maturity) a špatnou životní úroveň své domácnosti je důvěra nižší.

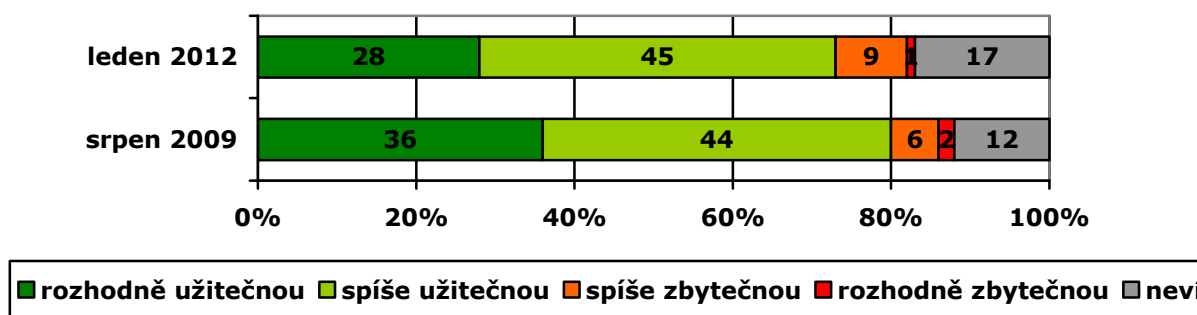
¹ Znění otázky: „Řekněte, prosím, důvěřujete: a) prezidentovi republiky, b) vládě ČR, c) poslanecké sněmovně ČR, d) senátu ČR, e) svému krajskému zastupitelstvu, f) svému obecnímu zastupitelstvu, m) Akademii věd České republiky? Rozhodně důvěřujete, spíše důvěřujete, spíše nedůvěřujete, rozhodně nedůvěřujete.“

Graf 2: Víte, čím se zabývá Akademie věd České republiky ... (v %)²

Akademie věd je respektována spíše jako důvěryhodný symbol vědění než jako instituce, jejíž funkci by lidé rozuměli. Přestože důvěra v ní je velmi vysoká a nedůvěra velmi nízká, v aktuálním šetření jen 11 % dotázaných uvedlo, že přesně vědí, čím se AV ČR zabývá (viz graf 2). Přibližně tři pětiny lidí (61 %) naproti tomu pouze tuší, co je posláním Akademie, a více jak čtvrtina populace nemá ani tuto základní představu (28 %). Rozložení procentuálních podílů odpovědí se ve srovnání se srpnem 2009 nijak výrazně nezměnilo.

Míra znalosti náplně práce AV ČR pozitivně koreluje se vzděláním (korelační koeficient 0,29). Čím vyšší je vzdělání jednotlivce, tím je pravděpodobnější, že má přesnou nebo alespoň částečnou představu o funkci Akademie, a naopak. Tak např. zatímco mezi lidmi se základním vzděláním jsou těch, kdo tvrdí, že přesně vědí, čím se AV ČR zabývá, pouze 4 %, mezi vysokoškoláky je jich 26 %. Podobným způsobem míra znalosti práce AV ČR souvisí se životní úrovní (korelační koeficient je zde ale nižší: 0,2).

Zajímavá je rovněž souvislost mezi znalostí agendy AV ČR a důvěrou v ní. Z dotázaných, kteří AV ČR důvěřují (tj. součet odpovědí rozhodně a spíše důvěřuje v grafu 1), ví 15 % velmi přesně, čím se tato instituce zabývá, 68 % to pouze tuší a 17 % Akademii důvěřuje i přesto, že vůbec neví, co je náplní její činnosti. Také tato analýza podporuje hypotézu, že agenda Akademie je sice přesněji známa jen užšímu okruhu lidí, avšak i v myslích mnoha ostatních plní funkci důvěryhodného symbolu vědění.

Graf 3: Je AV ČR užitečnou, nebo zbytečnou institucí ... (v %)³

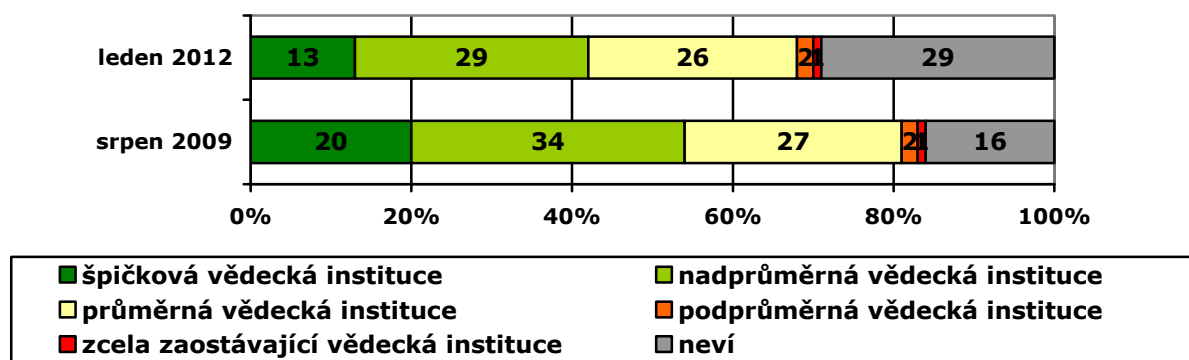
² Znění otázky: „Víte, čím se zabývá Akademie věd České republiky? Ano, víte to velmi přesně, spíše jen tušíte, nebo nevíte, čím se zabývá?“

³ Znění otázky: „Je podle Vás Akademie věd pro Českou republiku užitečnou, nebo zbytečnou institucí? Rozhodně užitečnou, spíše užitečnou, spíše neúžitečnou, rozhodně neúžitečnou.“

Přesvědčení o užitečnosti Akademie věd je velmi vysoké (viz graf 3). Celkem téměř tři čtvrtiny lidí (73 %) jsou přesvědčeny, že jde o užitečnou instituci, zatímco za zbytečnou Akademii pokládá jen přibližně každý desátý člověk (10 %). Zbývající část dotázaných (17 %) přiznává, že nemá jasný názor. Z grafu rovněž vyplývá, že oproti srpnu 2009 došlo k poklesu počtu zastánců užitečnosti Akademie o 7 procentních bodů z hodnoty 80 % (součet kategorií rozhodně užitečná a spíše užitečná).

Také myšlenka užitečnosti Akademie má podporu hlavně u vysokoškoláků a u lidí deklarujících dobrou životní úroveň své domácnosti. Z těch, kdo důvěřují AV ČR, je celkem 87 % dotázaných přesvědčeno, že jde o užitečnou instituci, 5 % ji pokládá za neužitečnou a 8 % „neví“.

Graf 4: Kvalita výzkumu na AV ČR v rámci české vědy (v %)⁴

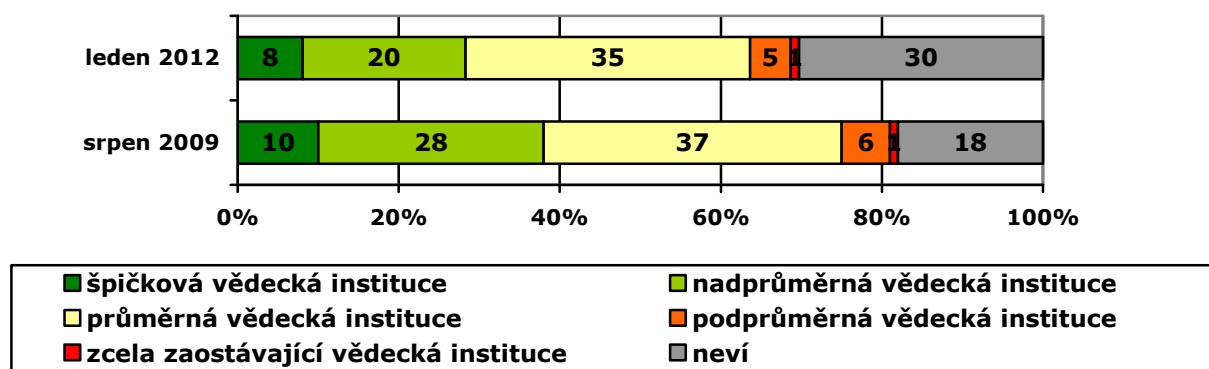
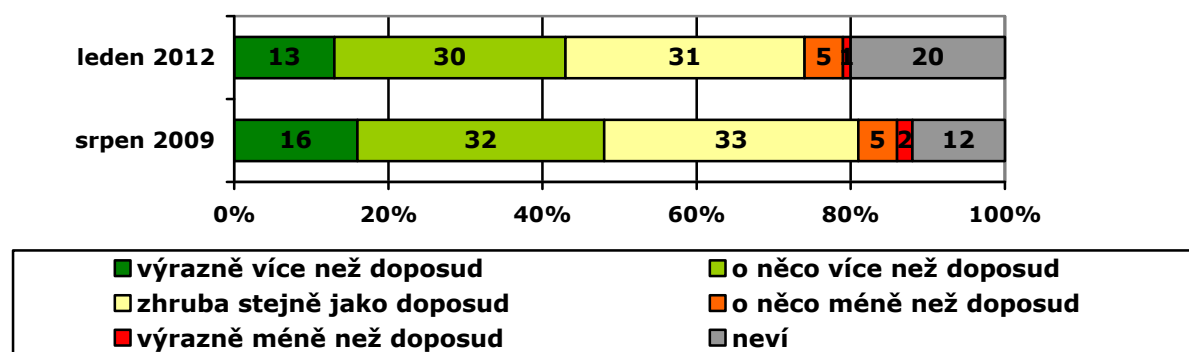
Jak ukazuje graf 4, prestiž AV ČR je taková, že ji v kontextu české republiky považuje za podprůměrné výzkumné pracoviště jen naprosté minimum lidí (3 %). Většina respondentů si AV ČR spojuje se špičkovou (13 %), nadprůměrnou (29 %) nebo alespoň průměrnou kvalitou výzkumu, vysoké je ale také procento těch, kdo na tuto již značně expertní otázku volí odpověď „neví“ (29 %).

Pozitivněji kvalitu výzkumu na AV ČR v rámci české vědy hodnotí vysokoškoláci a lidé, kteří ze subjektivního hlediska životní úroveň své domácnosti pokládají za dobrou. Tyto skupiny populace se také statisticky významně častěji cítí kompetentní k tomu, aby kvalitu výzkumu hodnotili. Odpověď „neví“ např. zvolilo 38 % dotázaných se základním vzděláním, ale jen 12 % vysokoškoláků.

Hodnocení kvality výzkumu na AV ČR v měřítku světové vědy (viz graf 5) je o něco zdrženlivější. Ve srovnání s hodnocením v měřítku české vědy se snižuje podíl těch, kdo AV ČR považují za špičkovou (8 %) nebo nadprůměrnou vědeckou instituci (20 %). Největší, přibližně třetinová, část veřejnosti (35 %) pak AV ČR uděluje známku instituce provozující výzkum v průměrné kvalitě.

Z hlediska sociodemografických ukazatelů se při hodnocení v měřítku světové vědy projevuje stejná statistická souvislost s proměnnou vzdělání jako při hodnocení v měřítku české vědy, souvislost s životní úrovní je už ale výrazně slabší.

⁴ Znění otázky: „Jaká je podle Vás kvalita výzkumu v Akademii věd v rámci české vědy? Je to podle Vás v rámci České republiky: špičková vědecká instituce, nadprůměrná vědecká instituce, průměrná vědecká instituce, podprůměrná vědecká instituce, nebo zcela zaostávající vědecká instituce?“

Graf 5: Kvalita výzkumu na AV ČR v rámci světové vědy (v %)⁵**Graf 6: Názor na budoucí financování AV ČR ze státního rozpočtu (v %)⁶**

Jak se všechny zmíněné charakteristiky postoje veřejnosti k AV ČR promítají do názoru na financování jejího provozu ze státního rozpočtu?

Na základě grafu 6 lze konstatovat, že česká veřejnost je rozhodně proti krácení peněz na činnost AV ČR. Mírný pokles oproti minulé vlně se pohybuje na hranici statistické chyby a nelze jej proto pokládat za signifikantní, tím spíše, že k navýšení došlo pouze v kategorii „nevím“. Více či méně se pro budoucí navýšení financí pro AV ČR vyslovuje 43 % respondentů, 31 % je pro zachování stávající výše finančních příspěvků z rozpočtu, jen přibližně každý sedmnáctý člověk (6 %) je pro to, aby se na výdajích na provoz AV ČR začalo šetřit.

Názor dávat na činnost AV ČR více finančních prostředků než doposud má z hlediska vzdělání největší podporu mezi vysokoškoláky. Z těch, kdo důvěřují AV ČR, je 17 % pro výrazně vyšší financování, 38 % je pro to, aby se dávalo o něco víc než doposud, 29 % se staví za financování na stávající úrovni, pro snížení finanční podpory jsou celkem 4 % a 12 % neví.

Z výzkumu CVVM celkově vyplývá, že ač se přesné povědomí veřejnosti o tom, čím se AV ČR zabývá, omezuje na relativně omezený okruh asi desetiny populace, mezi občany existuje silná důvěra v tuto instituci a její užitečnost. Kvalita výzkumu na AV ČR je v měřítku české vědy hodnocena jako nadprůměrná, v měřítku

⁵ Znění otázky: „Jaká je podle Vás kvalita výzkumu v Akademii věd v rámci světové vědy? Ve světovém měřítku je to podle Vás: špičková vědecká instituce, nadprůměrná vědecká instituce, průměrná vědecká instituce, podprůměrná vědecká instituce, nebo zcela zaostávající vědecká instituce?“

⁶ Znění otázky: „Podle Vašeho osobního názoru má být Akademie věd v budoucnu ze státního rozpočtu financována výrazně více než doposud, o něco více než doposud, zhruba v takové míře jako doposud, o něco méně než doposud, výrazně méně než doposud.“

světové vědy spíše jako průměrná. Tento ve svém souhrnu v zásadě pozitivní názor na AV ČR se promítá do podpory, kterou u české veřejnosti má myšlenka navýšení nebo alespoň udržení stávající úrovně financování této instituce.